

Ulkoasiainvaliokunta

Aloite puolustushankintojen sääntelystä

Puolustusvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Aloite puolustushankintojen sääntelystä (KAA 4/2025 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava puolustusvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- aloitteen tekijöiden edustaja Jenni Ahti
- aloitteen tekijöiden edustaja Jenna Jauhiainen
- aloitteen tekijöiden edustaja Pilvi Takala
- neuvotteleva virkamies Tommi Nordberg, puolustusministeriö
- lähetystöneuvos Päivi Pihlajamäki, ulkoministeriö
- everstiluutnantti Raine Pölönen, Pääesikunta
- ylitarkastaja Mikael Vuorinen, Pääesikunta
- apulaisprofessori Ukri Soirila, Helsingin yliopisto
- väitöskirjatutkija Kari Paasonen, Tampereen yliopisto
- tutkijatohtori Antti Tarvainen, Tampereen yliopisto
- toiminnanjohtaja Maria Mekri, SaferGlobe
- erityisasiantuntija Olli Klemola, Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry
- oikeudellinen neuvonantaja Jani Leino, Suomen Punainen Risti

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Johdanto

Kansalaisaloitteessa esitetään, että eduskunta edellyttäisi valtioneuvostoa ryhtymään lainvalmisteluun puolustushankintojen säätelemiseksi ja antamaan asiaa koskevan hallituksen esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian.

Valiokunnan lausunto UaVL 2/2026 vp

Aloitteen mukaan puolustushankinnoissa tulisi ottaa huomioon kansainväliset ihmisoikeussopimukset, kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tavoitteet sekä muut ulko- ja turvallisuuspoliittiset näkökohdat. Lisäksi lakiin tulisi kirjata, että valvonnassa noudatetaan hyviä käytäntöjä.

Ulkoasiainvaliokunnalta on pyydetty lausuntoa kansalaisaloitteesta. Lausunto annetaan puolustusvaliokunnalle, joka antaa asiaa koskevan mietinnön.

Ulkoasiainvaliokunta on kuullut käsittelyn yhteydessä valtioneuvoston asiantuntijoita sekä tutkija- ja järjestökentän asiantuntijoita. Asiantuntijakuulemisissa pidettiin kansalaisaloitteen vuoksi käytävää keskustelua tervetulleena. Asiantuntijoiden näkemykset aloitteen sisältöön vaihtelivat.

Käsittelyn lähtökohta

Kansalaisaloite on saapunut eduskunnan käsiteltäväksi vakavassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä. Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on heikentynyt perustavanlaatuisesti ja pitkäkestoisesti.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen aseelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi.

Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että Suomi kykenee kehittämään puolustuksensa suorituskykyä ja ylläpitämään uskottavaa puolustuskykyä. Puolustushankintoja sekä niihin mahdollisesti kohdistuvaa lisäsääntelyä on valiokunnan mielestä tarkasteltava tästä lähtökohdasta.

Vahva kansallinen puolustuskyky osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta muodostaa Suomen turvallisuuden perustan. Suomi huolehtii puolustuskykynsä ylläpidosta, kehittämisestä ja resursoinnista ottaen huomioon turvallisuusympäristön perustavanlaatuisen ja pitkäkestoisen heikentymisen. Suomi on osana Natoa tehnyt päätöksen puolustusmenoja koskevan tavoitetason nostamisesta Naton Haagin huippukokouksessa kesäkuussa 2025.

Perustuslain 53§:n 3 momentin mukaan vähintään viidelläkymmenellä tuhatta äänioikeutetulla Suomen kansalaisella on oikeus tehdä eduskunnalle aloite lain säätämiseksi jostakin asiasta. Perustuslain 53§:n 1 momentissa säädetään aloitteen kohdentumisesta lainsäädäntöasioihin. Perustuslain 53§:n 3 momentin mukainen toimeksianto säätää kansalaisaloitteesta lailla on toteutettu kansalaisaloitelaililla (12/2012), jossa säädetään kansalaisaloitteen tekemiseen liittyvistä menettelyistä.

Perustuslain 53§:n 3 momentissa ei ole lainsäädäntöasioihin kohdentumisen ohella asetettu muita sisällöllisiä rajoituksia. Käsiteltävänä oleva kansalaisaloite on muodoltaan ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä puolustushankintojen säätämiseksi aloitteessa kuvatulla tavalla, joten sen käsittelylle ei ole perustuslain 53§:n 3 momentista johtuvaa estettä.

Valiokunnan lausunto UaVL 2/2026 vp

Puolustushankintojen sääntelystä

Suomen valtion puolustushankinnoista säädetään laissa julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011), joka on tullut voimaan 1.1.2012. Lailla on pantu täytäntöön EU:n puolustus ja turvallisuushankintadirektiivi (2009/81/EY). Lain tavoitteena on 1 §:n mukaan valtion keskeisiä turvallisuusetuja vaarantamatta tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuolisia mahdollisuuksia tarjota tavaroita, palveluita ja rakennusurakoita julkisten puolustus- ja turvallisuushankintojen tarjouskilpailuissa. Lain 2 §:n mukaan hankintayksikön on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet, kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia tasapuolisesti ja syrjimättä sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen, jollei SEUT 346 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista valtion keskeisistä turvallisuuseduista muuta johdu. Saadun selvityksen mukaan merkityksellistä on tässä yhteydessä huomioida myös laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992).

Saadun selvityksen mukaan puolustushallinnon hankintatoiminta perustuu selkeästi määriteltyihin lainsäädännöllisiin periaatteisiin, Suomen puolustusjärjestelmän suorituskykyvaatimukseen ja sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiseen. Sotilaallisessa huoltovarmuudessa korostuu tärkeimpien suorituskykyjen toimintakyvyn turvaaminen. Hankintatoiminnan tavoitteena on suorittaa hankinnat kustannustehokkaasti sekä valtion keskeiset turvallisuusedut ja kansainvälinen yhteensopivuus huomioiden.

Perusteet Suomen puolustustarvikehankinnoille luodaan kehittämissuunnitelmissa, hankevaiheessa tehdään tarkemmat määritykset. Hankintoja voidaan toteuttaa avoimella kilpailutuksella tai rajoitetuin menettelyin. Valittava toteutustapa riippuu hankinnan kohteesta sekä siihen liittyvistä vaatimuksista. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat tähdensivät, että hankinnoissa erityistä huomiota kiinnitetään sotilaallista huoltovarmuutta sekä salassapitoa koskeviin vaatimuksiin, jotka tulee turvata koko hankittavan järjestelmän elinajan ajalla.

Kuten kansalaisaloitteeseenkin on kirjattu, laissa julkisista puolustushankinnoista ei nimenomaisesti säädetä velvollisuudesta huomioida hankintamaan ihmisoikeustilannetta tai ulko- ja turvallisuuspoliittisia kysymyksiä laajemmin. Asiantuntijalausuntojen mukaan hankintaprosessin osana hankintaan voidaan asettaa vaatimuksia koskien muun ohella huoltovarmuutta ja tietoturvallisuutta. Näiden vaatimusten avulla pyritään varmistamaan, että hankittavan asejärjestelmän toimituksiin ja sen elinkaareen liittyvät riskit minimoidaan. Lisäksi hankintayksikön velvollisuutena on arvioida ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta ja tietyn edellytyksen sulkea ehdokas tai tarjoaja tarjouskilpailun ulkopuolelle.

Kansainvälisessä oikeudessa ei ole Suomea sitovaa kansainvälistä velvoitetta, joka edellyttäisi säätämään kansalaisaloitteessa esitettyä puolustushankintoja koskevaa lainsäädäntöä. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat totesivat, että puolustushankintoja toteuttaessaan Suomen on muiden EU- ja Nato-maiden tavoin kuitenkin noudatettava kansainvälistä oikeutta, kansainvälisiä pakotteita sekä EU:n ja kansainvälisten järjestöjen sitovia päätöksiä.

Edellä mainitun kansallisen ja EU-sääntelyn ohella kansainvälinen asekauppasopimus (SopS 33/2014, ATT) sisältää myös tavanomaisten aseiden tuontia koskevia säännöksiä. ATT:n 8 artiklan

Valiokunnan lausunto UaVL 2/2026 vp

sisältämät määräykset tuonnista ovat kuitenkin vientiä koskevia määräyksiä yksinkertaisemmat eivätkä sisällä vientilupamenettelyyn verrattavaa arviointimenetelmää. ATT:n hyväksymistä koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 148/2013 vp) tarkasteltiin Suomen lainsäädäntöä. Tuontia koskevan artiklan 8 määräysten osalta todettiin, että ne jättävät sopimusvaltioille mahdollisuuden säätää tuonnin valvonnasta kansallisen hankinnan mukaan riittävällä tasolla.

Valiokunta tarkasteli kansalaisaloitetta käsitellessään kysymystä siitä, onko Suomen liittolaismailla vastaavaa sääntelyä kuin mitä kansalaisaloitteessa Suomelle esitetään. Saatujen selvitysten mukaan vastaavaa lainsäädäntöä ei Suomen verrokkimailla ole. Esimerkiksi muilla pohjoismailla ei ole käytössään tällaista sääntelyä. Tämä johtaa valiokunnan arvion mukaan tilanteeseen, jossa Suomelle esitetään verrokkimaista poikkeavaa lisäsääntelyä. Eräät yksittäiset liittolaismaat ovat tehneet puolustustarvikeviennin ja -tuonnin rajoittamiseen liittyviä poliittisia päätöksiä. Valiokunta toteaa, etteivät tällaiset poliittiset rajoitteet ole kansalaisaloitteen esityksen mukaista sääntelyä eivätkä siksi kuulu tämän kansalaisaloitteen arvioinnin katteeseen.

Valiokunnan johtopäätökset

Valiokunta painottaa, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein päämäärä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen aseelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Suomen on kyettävä ylläpitämään ja kehittämään puolustuksensa suorituskykyä sekä varautumaan tarvittaessa pitkäkestoiseen ja laajamittaiseen sodankäyntiin. Valiokunta arvioi kansalaisaloitetta tästä lähtökohdasta.

Valiokunta toteaa, että kansalaisaloite on osaltaan lisännyt keskustelua puolustushankintojen periaatteista sekä niiden suhteesta kansainväliseen oikeuteen ja Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin tavoitteisiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että kansalaisaloitejärjestelmä mahdollistaa tällaisten kysymysten käsittelyn eduskunnassa.

Valiokunta tähdentää kuitenkin, että puolustushankinnat ovat jo nykyisin sääntelyn alaista toimintaa. Puolustushankintoja koskeva sääntely perustuu kansalliseen lainsäädäntöön ja EU-säädöksiin, ja hankintatoiminnassa otetaan huomioon valtion keskeiset turvallisuusedut, sotilaallinen huoltovarmuus ja hankintojen tehokkuus.

Kansalaisaloitteessa esitetään, että puolustustarvikkeiden vientivalvonnassa käytössä oleva ulko- ja turvallisuuspoliittinen harkinta ulotettaisiin myös puolustushankintoihin. Valiokunta toteaa, että kansainvälinen oikeus sääntelee suhteellisen yksityiskohtaisesti puolustustarvikkeiden vientiä, kun taas puolustushankintoihin ei kohdistu vastaavaa kansainvälistä sääntelyä.

Valiokunta toteaa lisäksi, ettei nykyinen sääntely estä ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökohtien huomioon ottamista puolustushankintoihin liittyvässä valmistelussa ja päätöksenteossa. Erityisesti suuren mittaluokan puolustushankinnat tehdään osana valtion kokonaisvaltaista turvallisuuspolitiikkaa, ja niissä voidaan tarvittaessa huomioida laajemmat ulko- ja turvallisuuspoliittiset näkökohdat.

Valiokunnan lausunto UaVL 2/2026 vp

Kansalaisaloitteessa esitetään myös, että ulkoministeriölle säädettäisiin rooli arvioida sitä, onko hankinnalle ulko- ja turvallisuuspoliittista estettä. Valiokunta toteaa, että saadun selvityksen perusteella ulkoministeriö pitää nykyjärjestelmää toimivana eikä ole nähnyt perusteita tällaiselle muutokselle.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että EU-maissa on samansisältöinen, EU:n puolustus- ja turvallisuushankintadirektiiviin perustuva lainsäädäntökehys. Valiokunnan arvion mukaan Suomen ei tulisi lisätä kansallista sääntelyä, sillä saadun selvityksen mukaan verrokkimaista poikkeava sääntely voisi lisätä kaupan esteitä, kaventaa toimittajapohjaa, lisätä hankintojen kustannuksia ja johtaa sotilaallisesti heikompiin ratkaisuihin. Yhtenäinen lainsäädäntö EU-maissa mahdollistaa myös yhteishankintojen toteuttamisen EU:n sisällä.

Valiokunta toteaa, että nopeasti heikentynyt toimintaympäristö edellyttää kykyä toimia puolustushankinnoissa joustavasti ja oikea-aikaisesti. Valiokunta ei pidä perusteltuna tehdä lainsäädännöllisiä ratkaisuja, jotka viivästyttäisivät kriittisten suorituskykyjen käyttöönottoa Suomessa.

Puolustusvoimien materiaalihankinnat perustuvat pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa arvioidaan erityisesti asejärjestelmien suorituskykyä Suomen olosuhteissa ja poikkeusoloissa, sotilaallista huoltovarmuutta, elinkaarikustannuksia sekä järjestelmien soveltuvuutta reserviläisarmeijalle. Nämä ovat valiokunnan mielestä kriittisen tärkeitä arvioinnin kriteereitä myös jatkossa.

Valiokunta käsitteli kansalaisaloitetta käsitellessään puolustushankintoihin liittyviä riippuvuussuhteita ja niin sanottua maariskiä. Puolustushankintasektorin erityispiirteisiin kuuluu hankittavien järjestelmien usein pitkä käyttöikä. Tästä seuraa, ettei yksittäiseen toimittajamaahan liittyvää niin sanottua maariskiä voida arvioida koko käyttöajanjaksoa kattavasti. Suomi on kuitenkin monilta osin riippuvainen puolustustarvikkeiden hankinnasta globaaleilta markkinoilta.

Saadun selvityksen mukaan puolustushallinto arvioi hankintoja toteuttaessaan järjestelmällisesti erilaisia riskejä, jotka liittyvät järjestelmien toimituksiin sekä niiden elinkaaren aikaiseen tukeen, ylläpitoon ja jatkokehittämiseen. Valiokunta pitää erityisen tärkeänä, että kriittisten järjestelmien osalta elinkaaren aikaiset ylläpito- ja huoltojärjestelyt rakennetaan niin, että riippuvuuksia muihin valtioihin voidaan hallita mahdollisimman tehokkaasti. Valiokunta painottaa myös Suomen oman riittävän teollisen ja teknologisen osaamisen merkitystä ja kotimaisen teollisen yhteistyön merkitystä riskien hallinnassa.

Valiokunta toteaa, että puolustushankinnat koskevat suoraan kansallista turvallisuutta ja puolustuskykyä. Valiokunta ei pidä perusteltuna rinnastaa puolustushankintoja puolustustarvikeventtiin.

Valiokunta toteaa kokonaisarvionaan, että kansalaisaloitteessa esitetty sääntely kaventaisi todennäköisesti Suomen puolustushankintojen vaihtoehtoja ja voisi hidastaa päätöksentekoa sekä heikentää puolustuskykyä ja huoltovarmuutta. Valiokunnan näkemyksen mukaan esitetyn sääntelyn vaikutus kansainvälisen humanitaarisen oikeuden toteutumiseen olisi samalla

Valiokunnan lausunto UaVL 2/2026 vp

todennäköisesti vähäinen. Näillä perusteilla valiokunta ei kannata sitä, että eduskunta edellyttäisi kansalaisaloitteen mukaisen lainsäädännön valmistelua puolustushankintojen säätelemiseksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Ulkoasiainvaliokunta esittää,

että puolustusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 13.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Sofia Vikman kok
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Antti Kaikkonen kesk
jäsen Atte Kaleva kok
jäsen Anne Kalmari kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Veijo Niemi ps
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Tytti Tuppurainen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Sanna Antikainen ps (osittain)
varajäsen Sari Sarkomaa kok (osittain)
varajäsen Tuula Väättäinen sd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jonna Savola

Valiokunnan lausunto UaVL 2/2026 vp
Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide

Perustelut

Vasemmistoliitto ja Vihreät tukee kansalaisaloitetta puolustushankintojen sääntelystä, jossa esitetään, että Suomen puolustushankintoja tehdessä huomioitaisiin jatkossa kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tavoitteiden toteutuminen. Näin säännellään nyt jo vientiä.

Aloitteessa esitetään nykyisten viennin käytäntöjen ulottamista myös tuontiin ja puolustushankintoihin. Näin olisi mahdollista tuoda keskustelu sotarikoksista ja muista kansainvälisen humanitaarisen oikeuden rikkomuksista Suomen puolustushankintoihin sen sijaan, että turvallisuuspolitiikalla perustellen hankintoja voidaan tehdä mistä tahansa maasta. Eduskunnassa on käsitelty vastaavanlaista lakimuutosta jo aikaisemmin. Vuonna 2021 tehdyssä lakialoitteessa (Kontula ym., LA 23/2021 vp) esitettiin lakia julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011) muutettavaksi siten, että hankinnoissa huomioidaan kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tavoitteiden toteutuminen.

Kuten kansalaisaloitteen tekijät tuovat lausunnossaan esiin, puolustushankintojen nykyistä monialaisempi valmistelu vahvistaisi Suomen huoltovarmuutta ja siten Suomen turvallisuutta. Puolustushankinnat sitovat Suomen turvallisuuden toimittajamaihin jopa vuosikymmeniksi. Siksi on selvää, että hankintoja on tarkasteltava Suomen kokonaisturvallisuuteen, ulkopoliittikkaan ja ihmisoikeussitoumuksiin vaikuttavina poliittisina päätöksinä, ja niiden taustalla olevaan virkamiesvalmisteluun on perusteltua sisällyttää usean hallinnonalan asiantuntemusta.

Aloitteen tekijät painottavat, että Suomen puolustuksen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että Suomella on käytössään paras mahdollinen materiaallinen puolustus. Teknisen suorituskyvyn lisäksi puolustushankinnoissa on näin ollen arvioitava monialaisesti toimittajien luotettavuutta, hankintojen kautta syntyviä riippuvuuksia ja niiden ulko- ja turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia. Lisäksi hankintamenettelyn on tarkasteltava puolustushankintojen ihmisoikeusvaikutuksia, jottei Suomen turvallisuus enää vastaisuudessa nojaa epävakaisiin ja kansainvälisistä sopimuksista piittaamattomiin toimijoihin.

Ulkoasianvaliokunnan kuulemisissa SaferGlobe tuki aloitetta ja katsoi, että laaja-alaisen viranomaistiedon systemaattinen hyödyntäminen vahvistaa Suomen puolustushankintojen päätöksentekoa ja tukee siten Suomen turvallisuutta. Lisäksi se katsoi, että aloitteessa ehdotettu ihmisoikeusperustainen harkinta puolustushankintoja koskevassa lainsäädännössä on tärkeä askel kohti tulevaisuuteen katsovaa, riskiperusteista, tehokasta, nopeaa ja yhdenvertaista lupahallintoa.

Väitöskirjatutkija Kari Paasonen katsoi, että lakia on tarkoituksenmukaista muuttaa aloitteen ehdotuksen mukaisesti siten, että puolustustarvikehankintoihin sisältyisi ulko- ja turvallisuuspoliittinen arvio, joka olisi luontevaa tehdä ulkoministeriössä. Hänen mukaansa ulko-

Valiokunnan lausunto UaVL 2/2026 vp
Eriävä mielipide 1

ja turvallisuuspoliittinen arvio olisi tarpeellista tehdä, sillä puolustustarvikehankinnoilla on ulko- ja turvallisuuspoliittisia vaikutuksia. Paasonen toi esiin, että puolustusministeriö ei ole vuosina 2001-2025 pyytänyt ulko- ja turvallisuuspoliittista arviota ulkoministeriöltä puolustustarvikehankintoja valmistellessaan kuin yhdessä tapauksessa. Paasonen toi myös esiin, että puolustustarvikehankinnat liittyvät ulkopoliittikkaan myös sikäli, että maalle, josta hankinta on tehty, syntyy mahdollisuus painostaa asehankinnan tehnyttä maata. Tutkijatohtori Antti Tarvainen katsoi, että puolustushankintoja koskevan sääntelyn kehittäminen ihmisoikeusmyönteisemmäksi vahvistaisi kansainvälistä sääntöpohjaisuutta ja myös turvaisi Suomen asemaa kansainvälisesti.

Paasonen toi myös esiin, että ulkoministeriö on ainoassa vuodelta 2002 olevassa lausunnossaan esittänyt kielteisen kannan asehankintaan Israelista. Kantaansa ulkoministeriö perusteli sillä, että "kauppa saattaa tehdä puolustusvoimat tärkeän asejärjestelmän osalta riippuvaiseksi konflikteille herkstä, tosiasiaa sotaa käyvästä maasta." Asia tulee esille myös esimerkiksi Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen tekemistä päätöksistä, joissa todetaan, että Israelista hankittuihin tuotteisiin liittyviä lisähankintoja, varaosia ja päivityksiä voidaan tehdä ainoastaan Israelista.

Suomi kuitenkin tekee yhä tiiviimpää yhteistyötä ja on myös yhä riippuvaisempi Israelista, maasta, jonka sotatoimet Gazassa täyttävät useiden eri YK-elinten ja asiantuntijoiden mukaan kansanmurhan tunnusmerkistön ja jonka johtajista on annettu Kansainvälisen rikostuomioistuimen pidätysmääräys. Tämä alleviivaa sitä ongelmaa, joka syntyy, kun Suomen puolustuksen kannalta olennaisia ratkaisuja tehdään nojaten epävakaisiin ja kansainvälisistä sopimuksista piittaamattomiin valtioihin.

Allekirjoittaneiden mielestä on oleellista myös huomioida, että puolustustarvikehankintoihin olisi laskettava kaikki tarvikkeet - ei ainoastaan raskaat asejärjestelmät, vaan myös suojaruuvit, tiedusteluteknologia sekä muut järjestelmät ja komponentit, joita voidaan hyödyntää asevoimien toiminnassa.

Kansalaisaloitteen viesti on selkeä ja kannatettava: meidän on luotava lainsäädäntö, jossa kaikki puolustustarvikehankinnat arvioidaan ihmisoikeuksien ja humanitaarisen oikeuden toteutumisen näkökulmasta. Arviointi vahvistaisi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden toteutumista. Muutos tukisi siirtymää kohti tulevaisuuteen katsovaa, riskiperustaista, tehokasta ja yhdenvertaista puolustushankintojen lupahallintoa sekä vahvistaa Suomen turvallisuutta ja kansainvälistä uskottavuutta. Aloitteen edistäminen eduskunnassa on tärkeää tässä ajassa, kun kansainvälisen oikeuden puolustajia on yhä vähenevässä määrin.

Allekirjoittaneiden mielestä asevientä koskeva valvonta on siis ulotettava myös aseiden tuontiin, ja ihmisoikeusarvioinnin ja humanitaarisen oikeuden tavoitteiden huomioimisen on oltava osa kaikkea asekauppaa. Asekauppoja ei tule tehdä sellaisten valtioiden kanssa, jotka rikkovat ihmisoikeuksia ja vastustavat kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää. Suorituskykyihin liittyvät vahvat riippuvuudet sellaisten maiden kanssa, joiden toiminta on ristiriidassa ulkopoliittisen linjamme kanssa, olisi minimoitava, jotta riskiä puolustuksellisen huoltovarmuuden näkökulmasta ei synny.

**Valiokunnan lausunto UaVL 2/2026 vp
Eriävä mielipide 1**

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että puolustusvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 13.3.2026

ed. Veronika Honkasalo /vas.

ed. Inka Hopsu /vihr.